

Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva

Ankica Ilić

Zavod za javno zdravstvo Vukovarsko-srijemske županije

Uvod

Ministarstvo zdravstva Republike Hrvatske pokrenulo je u listopadu 2007. godine Nacionalni program ranog otkrivanja raka debelog crijeva, koji je u skladu s odrednicama Nacionalne strategije razvitka zdravstva 2006. – 2011., koja, među ostalim sadržava i odrednice o prevenciji i ranom otkrivanju raka. Rak debelog crijeva je najčešći malignom probavnog sustava i nalazi se na **drugom mjestu** po broju novooboljelih iza raka pluća kod muškaraca i raka dojke kod žena. Osim povećanja broja novooboljelih, iz godine u godinu kontinuirano raste i smrtnost od ovog raka, a jedan od razloga je i otkrivanje raka u podmakloj fazi (u trenutku dijagnosticiranja – manje od 10% svih karcinoma debelog crijeva lokalizirano je samo na stijenki crijeva). Aktivni program traženja raka debelog crijeva može biti djelotvoran u prevenciji razvoja raka debelog crijeva zbog toga što se on najčešće razvija iz predhodno benignih adenoma, a vrijeme prelaska iz benigne u malignu formu traje od 10 do 35 godina. Ranim otkrivanjem raka poboljšavaju se mogućnosti izlječenja, kvaliteta života i preživljenje oboljelih. Jedan od ciljeva Programa je da se u **sljedećih 5 godina smanji smrtnost za 15%**.

Programom su obuhvaćeni svi stanovnici Hrvatske u dobi od 50 – 74 godine, a uključuje testiranje stolice na okultno krvarenje kao probir, te kod pozitivnih nalaza kolonoskopski pregled s istodobnom endoskopskom terapijom.

Provedba Programa u Vukovarsko-srijemskoj županiji

U našoj Županiji se s provedbom Programa započelo u siječnju 2008.godine. Prema popisu stanovništva iz 2001. godine Županija ima 63 148 stanovnika u dobi 50-74 godine koji će biti obuhvaćeni Programom. Inače, u našoj Županiji, broj novooboljelih od raka debelog crijeva u zadnjih 4-5 godina se kreće prosječno oko 100 slučajeva (podaci Registra za rak Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo).

Ispitanici uključeni u program direktno iz Ministarstva zdravstva primaju pozivno pismo s anketnim upitnikom i 3 testa na krv u stolici te sami, kod kuće, provode testiranje za što dobiju detaljne upute. Iskorištene testove šalju u Zavod za javno zdravstvo Vukovarsko-srijemske županije. U laboratoriju Zavoda vrši se očitavanje rezultata testa. One osobe kod kojih se utvrdi prisutnost krvi u stolici tj. imaju pozitivan test pozivaju se na pregled debelog crijeva - kolonoskopiju u Opću bolnicu Vinkovci, da se utvrdi uzrok pozitivnog testa. Ugovaranje pregleda obavlja županijski koordinator, a pacijenti dobivaju pismeni poziv s točnim datumom i terminom pregleda, te uputama za pripremu. Svi kod kojih se nađu patološke promjene upućuju se preko svog liječnika na daljne liječenje.

U Županiju je do sada poslano 4126 pozivnih pisama i to osobama koje su rođene 1933. i 1937 godine. Iako je prerano govoriti o bilo kakvim rezultatima evo nekoliko informacija o dosadašnjem napretku Programa:

Do trenutka pisanja ovog članka skringingu se odazvalo 577 osoba. Obrađeno je 537 testova, ostali su bili neispravni. Među njima je pronađeno 33 osobe s pozitivnim nalazom nevidljivog krvarenja. Do sada je obavljeno 11 kolonoskopija i pronađena su 2 karcinoma.

Jedan od glavnih preduvjeta za uspjeh Programa je dobar odaziv korisnika, a cilj je obuhvatiti najmanje 60% pozvanih na testiranje. Prema dosadašnjim rezultatima kod nas se odazvalo oko 14% pozvanih građana što je malo, no međutim, očekuje se da će motivacija građana za testiranje s vremenom rasti, informiranost će biti bolja, Program jednostavno treba zaživjeti.

Kontakt:

Ankica Ilić, dr.med., specijalist epidemiolog
ZZJZ Vukovarsko-srijemske županije,
Služba za epidemiologiju - Ispostava Županja
Dr.F.Račkog 32
32270 Županja
tel/fax: 032 833 834
e-mail: epidemiologijazu@zzjz-vs.hr

